

6. Situația de minoritate.

Una dintre sursele problemelor legate de coexistența mai multor grupuri etnice în cadrul unor societăți complexe rezultă din asimetriile existente între aceste grupuri în termeni de proprietate, prestigiu, putere, care, de cele mai multe ori, sunt însoțite și de diferențe de volum între cele două populații. Începând ani treizeci ai secolului 20, segmentele etnice subordonate din cadrul acestor societăți se numesc minorități. Studiarea funcționării și dinamicii acestor relații minoritate-majoritate este o temă centrală a sociologiei relațiilor interetnice, poziție ilustrată și de faptul că în anumite universități domeniul de cunoaștere legat de dinamica relațiilor interetnice este denumit sociologia minorităților.

6.1. Definiția minorității din perspectivă demografică și sociologică.

Pentru o mai bună înțelegere a relațiilor descrise de cuplul terminologic majoritate – minoritate, trebuie să distingem între dimensiunea *demografică* și cea *sociologică* a acestor tipuri de relații. Sub aspect demografic relația majoritate – minoritate descrie o situație de diferență de volum dintre două segmente diferențiate etnic, ce co-există într-un cadru administrativ teritorial, de obicei pe teritoriul unui stat. În sens sociologic, raporturile de minoritate – majoritate descriu o situație de asimetrie dintre grupuri în termeni de putere sau autoritate, în esență un raport de subordonare a comunității (comunităților) minoritare de către o majoritate dominantă.

Distincția între cele două perspective - demografică și sociologică - se impune dintr-un motiv foarte simplu: modalitățile instituționalizate de gestionare a relațiilor de putere și autoritate nu se suprapun neapărat cu raporturile demografice. Sau, mai simplu formulat: puterea nu aparține întotdeauna celor mulți, ci grupurilor care controlează resursele de putere și autoritate într-o societate, care pot fi minoritare în sens demografic. Exemplul clasic este cel al (fostului) regim apartheid din Africa de Sud, unde albi (cu toate că reprezentau o minoritate în sens demografic) dețineau controlul asupra populației de culoare (majoritară în sens demografic). Aceasta se întâmpla prin impunerea unui sistem de reprezentare politică diferențiat rasial, ceea ce însemna că albi își asigurau dominanța în sistemul legislativ și executiv. În consecință, legile care erau adoptate susțineau acest sistem politic de asimetrie rasială, respectiv instituțiile statului (inclusiv organele represive: armata și poliția) erau controlate tot de albi. Pe scurt, cu toate că albi erau numeric mai puțini, ei se aflau în poziții dominante, având monopolul legitim al violenței, deci erau majoritari în sens sociologic.

6.2. Tipologia lui Schermehorn.

	Relații de putere*	Raporturi de volum**
Majoritate dominantă	+	+
Elită dominantă	+	-
Mase subordonate	-	+
Grupuri minoritare	-	-

*”+” controlează, „-”, nu controlează resursele de putere

**”+” reprezintă, „-”, nu reprezintă segmentul etnic cel mai voluminos din societate.

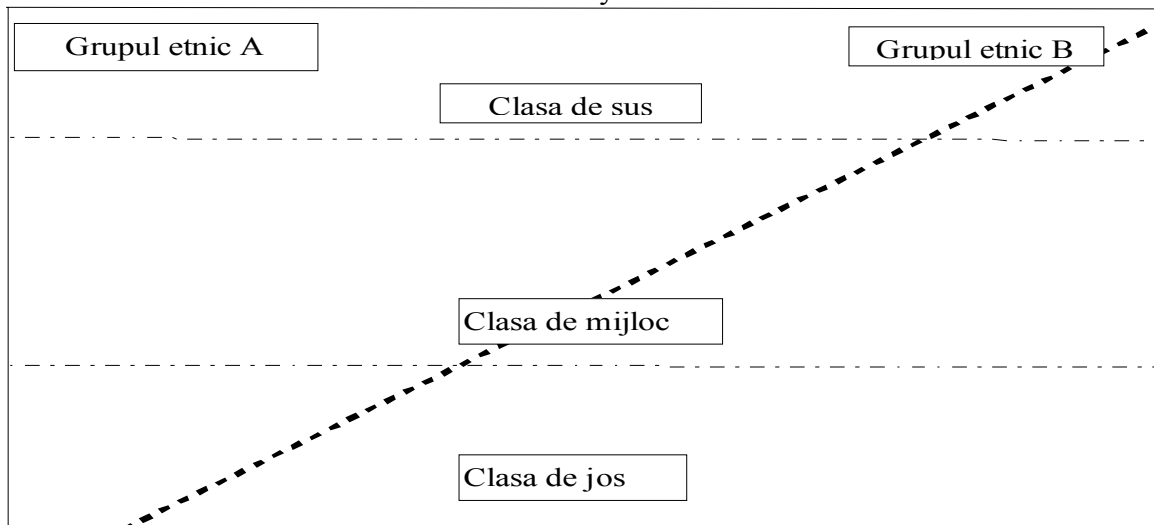
Majoritatea dominantă este acea configurație a relațiilor interetnice în care grupul majoritar reprezintă segmentul etnic cel mai voluminos din populație, și controlează și pârghiile puterii. **Elitele dominante**, cu toate că sunt în minoritate în sens demografic, controlează statul, sau alte pârghii ale exercitării instituționalizate a puterii (vezi situația mai sus prezentată din Africa de Sud), **subordonând masele**, adică grupurile aflate în majoritate demografică. În situația „tipică” de **minoritate** sunt acele grupuri care nici nu sunt într-o poziție de autoritate dominantă dar, comparativ cu alte grupuri etnice din societatea respectivă, sunt și mai puțini.

6.3. Situația de minoritate și inegalitățile sociale și de status

Cu toate că asimetriile în termeni de putere și influență sunt esențiale (necesare și suficiente) pentru stabilirea existenței unei relații de minoritate-majoritate etnică, aceasta nu este singura dimensiune; foarte frecvent apar și în alte dimensiuni, asimetrii ce însoțesc relațiile minoritate-majoritate. Dimensiunile cele mai frecvente în care se mai manifestă aceste asimetrii sunt stratificarea socială și prestigiul social sau statusul.

Sociologii folosesc termenul de *minoritate marginală* în situațiile în care între grupul, grupurile majoritare și minoritate există diferențe nu numai sub aspectul puterii și influenței dar și în termeni de clasă, de poziție în structura socială. Altfel spus, există o șansă destul de mare ca apartenența etnică și o anumită poziție de clasă să coincidă, deci minoritarii, statistic vorbind, să aparțină mai degrabă claselor inferioare, marginale din cadrul sistemului de stratificare din societatea respectivă. Această situație de suprapunere dintre delimitările etnice și cele ale stratificării sociale a fost denumită sistemul stratificării etnice (vezi, în limba română, în Rex 1998 și Wieviorka 1994).

Modelul formal al stratificării etnice la W. Lloyd Warner

Sociologii folosesc termenul de *minoritate cu status scăzut* (sau grupuri etnice stigmatizate) pentru acele grupuri care, pe lângă faptul că sunt subordonate în termeni de relații de putere, li se mai atribuie anumite caracteristici negative. Cei făcând parte din

acest grup sunt considerați (sub anumite aspecte) inferiori față de majoritate, existând norme sociale referitoare la evitarea anumitor contacte și relații cu indivizii aparținând categoriei etnice respective.

Situația de minoritate implică prin definiție un acces diferențiat la resursele de putere, dar nu implică în mod necesar și o asimetrie în termeni de bunăstare și prestigiu. Altfel formulat: grupul etnic care controlează statul, sau alte pârghii ale exercitării instituționalizate a puterii politice, nu este în mod necesar grupul cel mai prestigios sau cel mai bogat în societatea respectivă. În asemenea situații, miza competiției dintre grupurile etnice poate fi tocmai accesul la pozițiile sociale ce se bucură de apreciere în societate. O situație istorică de această natură este descrisă în cartea Irinei Livezeanu (1995).